

Toegang tot het bos, voor wie?

Onder de titel "Toegang tot bos en natuur" heeft de Voorlopige Adviesraad voor de Openluchtrecreatie een advies uitgebracht over de toegankelijkheid van bos- en natuurterreinen. Naast aanbevelingen om de toegankelijkheid van o.a. het bos in de toekomst veilig te stellen geeft het ook stof tot nadenken over de rol van de bosbeheerder als gastheer. Gastheer van wie of wat?

De VAROR schrijft in zijn advies "Toegang tot bos en natuur" dat de raad zich niet aan de indruk kan onttrekken dat bij terreinbeherende instanties subjectieve factoren een grote rol spelen bij het bepalen van de toegankelijkheid voor de verschillende vormen van recreatie. Als factoren noemt de raad de mogelijke schade aan de natuur, gevoegd bij het beginsel, dat "de natuur het voordeel van de twijfel" heeft en een gebrekkige kennis van de effecten van de recreatie op de natuur. R. Sidaway constateert dat elke nieuwe activiteit in de natuur bijna automatisch tot weerstand leidt. Daarnaast wordt J. Philipsen geciteerd, die op zijn beurt Urry aanhaalt. Deze meent dat de selectie van bezoekers vooral gebaseerd is op sociale smaak.

Voor de mening van Philipsen/Urry is in dit kader interessant, omdat zij daarmee een verklaring aanreiken voor de meer dan modale belangstelling van beheerders (en beleidsmedewerkers) voor de "natuurgerichte recreant" of natuurvorser. Voor de natuur-

vorser staat het ontdekken van flora en fauna centraal. Deze soort wordt gekoesterd als ware hij bedreigd. En met een aandeel van 8 à 10 % van de bezoekers is die gedachte ook bijna juist. Beheerders die de bescherming van de natuur hoog in het vaandel hebben staan, kiezen bijna klakkeloos voor de betreffende kleine groep natuurvorsers als belangrijkste doelgroep, zonder dat daar een rationele grondslag voor aanwezig is. Onderzoek naar de invloed van recreatie op broedvogels op Vlieland toont aan dat "vogelaars"/"vogeltikers" de grootste hinder veroorzaken. Ook het dienstverkeer kan een grote storende factor zijn, zoals onderzoek in Meijndel aantoont. De kans op schade aan de natuur door wandelaars en fietsers, zelfs in hun meer dynamische variant als jogger en wielrenner, is waarschijnlijk betrekkelijk gering. Natuurgerichtheid en natuurvriendelijkheid gaan niet altijd samen.

Ruim tweederde van het Nederlandse bos is toegankelijk en kan daarmee gerekend worden tot de openbare ruimte. Openbaar kan omschreven worden als zonder onderscheid des persoons. De vraag kan gesteld worden, wat voor plichten daarmee op de schouders van de verstrekker van aankoop-/beheerssubsidies en op de schouders van de betrokken beheerder rusten. Wat de subsidieverstrekker betreft is de raad duidelijk: Deze dient aan de subsidies voorwaarden te verbinden met betrekking tot de toegankelijkheid. Maar hoever kan de beheerder gaan om groepen te we-

ren, danwel selectief "gewenste" groepen aan te trekken? Daarin is de raad minder duidelijk: In het advies "De natuur naar de mens" beperkt de raad zich tot het noemen van enkele instrumenten, zoals voorlichting, afspraken met gebruikersgroepen en het aanbod van voorzieningen.

Mijns inziens mag de selectie zeker niet zover gaan dat een groot deel van onze kostbare openbare ruimte gereserveerd dreigt te worden voor een betrekkelijk kleine groep in de samenleving. Aan een dergelijke nieuwe vorm van grootgrondbezit heb ik geen behoefte.

Literatuur

Voorlopige Adviesraad voor de Openluchtrecreatie, 1993: Toegang tot bos en natuur. VAROR, Amersfoort.

Idem, 1992: De natuur naar de mens.

Zeeuw, J.G. de en R.C. van der Mark, Meijndel 1991-1992, provincie Zuid-Holland.

Roos, G.T. de, 1972. De invloed van de recreatie en andere verontrusting op de broed- en trekvogels in het Staatsnatuurreserveaat "Kroon's Polders" op het eiland Vlieland.

Philipsen, J.F.B., 1993. Unification of Europe, implication of leisure activities for nature and environment. Lecture Erasmus Studies Winteruniversity, Wageningen.

Sidaway, R. and Thompson, 1991. Upland recreation: the limits of acceptable change. In ECOS: a review of conservation, vol. 12.